

Kolekcja „MOJE WIATRAKI Wirtualne Muzeum”

Przygodę z wiatrakami Wiesław Szkopek z Poznania rozpoczął na początku lat 70-tych XX wieku.

Pasją do wiatraków „zaraził się” od wielkopolskiego krajoznawcy, inżyniera Feliksa Klaczyńskiego, który przez kilkadziesiąt lat dokumentował ginący świat młynów wietrznych oraz sporządzał ich wierne kopie.

Warto wspomnieć, że W. Szkopek, jak i część jego rodziny przez wiele lat byli aktywnymi przewodnikami turystycznymi Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, gdzie oprowadzali wycieczki po Poznaniu i Wielkopolsce, stąd umiłowanie oraz duża wiedza kolekcjonera o historii regionalnej.

Początkowo Wiesław Szkopek zbierał artykuły prasowe i wydawnictwa na temat wiatraków. Później zainteresowały go pocztówki, na których były młyny wietrzne.

Z czasem zbiory urosły do sporej kolekcji liczącej ponad 4.500 eksponatów pozyskanych ze wszystkich kontynentów.

Tak więc jego wiatraki pochodzą z Europy, Azji, Afryki, Ameryki Północnej i Południowej oraz Oceanii - łącznie ze 164 krajów.

Przez ponad pięćdziesiąt lat gromadził najróżniejsze przedmioty, na których jest wiatrak lub które go przedstawiają.

W ten sposób powstała kolekcja, w której są m.in.

- opracowania na temat wiatraków i młynarstwa
- ok. 1,4 tys. zdjęć wiatraków, w tym m.in. ponad 250 zdjęć z terenu Wielkopolski wykonanych w latach 1966-1998, zbiór ten sukcesywnie jest uzupełniany o kolejne
- ok. 1 tys. pocztówek – w tym widokówki i pocztówki okolicznościowe,
- datowniki okolicznościowe i listowniki,
- znaczki pocztowe (około 400) pochodzące ze 152 krajów
- monety i banknoty (w tym ponad 90 tzw. notgeldów)
- karty telefoniczne (ponad 80)
- znaczki rajdowe, wizytówki i znaki firmowe, w tym na akcjach wytwórni fajansu
- naszywki mundurowe policji
- opakowania, pojemniki i etykiety, w tym
 - ponad 400 etykiet zapałczanych oraz
 - około 400 etykiet, podkładek oraz kapsli piwnych
- talerze i inne naczynia kuchenne, wazony, młynki do kawy, lampy, świeczniki oraz zegary
- dzwonki, łyżeczki kolekcjonerskie, akcesoria dla palaczy tytoniu
- biżuteria
- wiatraki figuralne
- kalendarze, plakaty
- płytki ceramiczne, tapety, firany
- zabawki, puzzle, karty do gry
- płyty gramofonowe.

Obok wiatraków figuralnych, patelni, klumpów, termometrów, kija bejsbolowego czy szkanдели (miedzianego naczynia do podgrzewania łoża) i nocnika - na których jest wizerunek wiatraka - w kolekcji jest szereg „wiatrakowych drobiazgów” jak np. kapsle z butelek z piwem, naparstki, wisiorki,

bransoletki, zawieszki, spinki do mankietów, kolczyki, brzytwa, łyżka do butów, zapinka uprząży końskiej czy spinacze biurowe i temperówka do ołówków.

Ekspozyty są wykonane z różnych materiałów; przykładowo z metalu, filcu, gipsu, muszli, ceramiki, szkła witrażowego, słomy, papieru, drutu, mchów, porostów i słomy, drewna czy z ciasta.

Jako kolekcjoner tak niezwykłego zbioru W. Szkopek był już zapraszany na różnego typu spotkania, na których prezentował swoją kolekcję. Wystarczy wspomnieć prezentację fragmentu zbiorów, o jaką został poproszony 18.09.2011 roku w czasie I Spotkania Miłośników Wiatraków, który odbył się podczas Festynu Młynarstwa w Jaraczu, a także nowe wersje tegoż, które zaprezentował w czasie II Spotkania Miłośników Wiatraków 15.09.2013 roku, III takiego Spotkania w Jaraczu 20.09.2015 roku oraz IV Spotkania Miłośników Wiatraków w Jaraczu 24.09.2017 roku, czy bardziej naukowe podsumowanie przedmiotu jego pasji, które było przedstawione 28.11.2011 roku podczas jednego z seminariów magisterskich na Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu na Wydziale Sztuk Pięknych, w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa. Natomiast 28.09.2015 r. kolekcję monet, banknotów i pieniędzy zastępczych z wizerunkiem wiatraka prezentował w Departamencie Zapobiegania Przystępstwom Finansowym BZWBK w Poznaniu.

To właśnie w czasie tego typu spotkań W. Szkopek słyszał często sugestie, iż warto byłoby w jakiś sposób udostępnić kolekcję szerszemu kręgowi zainteresowanych. Równocześnie pojawiły się dwa pomysły – znany serwis YouTube oraz częściowo z uwagi na regionalny charakter zbiorów, m.in. bogatą kolekcję zdjęć wiatraków z terenu Wielkopolski, Wielkopolska Biblioteka Cyfrowa.

Dzięki wsparciu Biblioteki Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk od 2012 roku „Wirtualne Muzeum MOJE WIATRAKI” jest dostępne w Internecie jako publikacja WBC. O dużym zainteresowaniu omawianą kolekcją świadczy wysoka liczba wyświetleń tej publikacji w WBC – według stanu na 03.2020 r. miało to miejsce ponad 9,5 tysięcy razy.

Podczas konferencji naukowej „Audiowizualne Archiwa XXI wieku” przeprowadzonej w Poznaniu 27.11.2013 roku m.in. publikacja w WBC kolekcji „MOJE WIATRAKI” w formie wirtualnego muzeum została przedstawiona jako próba udostępnienia prywatnej kolekcji szerszemu audytorium.

Chęć umieszczenia swoich zbiorów w Internecie zainspirowała kolekcjonera do przeprowadzenia bardziej przejrzystej klasyfikacji całości materiału. W ten sposób, podczas digitalizacji zbioru, dla potrzeb udostępnienia kolekcji w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej powstała następująca lista podzbiorów:

1. Wprowadzenie
2. Wiatrak w Domu i Ogrodzie
3. Zdjęcia
4. Pocztówki – Polska
5. Pocztówki – Holandia
6. Pocztówki - Niemcy
7. Pocztówki - Świat
8. Pocztówki Okolicznościowe, Listowniki, Koperty
9. Znaczk Pocztove, Datowniki Okolicznościowe
10. Monety, Banknoty
11. Karty Telefoniczne
12. Etykiety i Podkładki Piwne
13. Etykiety Zapalczane
14. Miniaturki, Biżuteria
15. Przedmioty Kolekcjonerskie
16. Serwetki Papierowe
17. Mapy, Foldery Turystyczne
18. Opakowania, Etykiety

19. Kultura, Zabawa, Rozrywka
20. Kalendarze
21. Plakaty
22. Znaki Firmowe, Wizytówki, Odznaki Turystyczne
23. Materiały, z których wykonano eksponaty
24. Kraje, z których pochodzą eksponaty
25. Kolekcja w mieszkaniu

O wartości kolekcji stanowią nie tylko ciekawe i różnorodne eksponaty, ale także i to że część z nich (przede wszystkim zdjęcia i pocztówki) dokumentuje ginący świat wiatraków.

Tym samym są kapitalnymi dokumentami ikonograficznymi.

Udostępniane w Internecie przyczyniają się do popularyzacji zagadnień związanych z zabytkową architekturą, krajobrazem i problematyką ochrony, konserwacji oraz adaptacji zabytków techniki.

Walory tych dokumentów podnosi to, że przy wielu prezentowanych wiatrakach znajdują się informacje o ich lokalizacji, a także historii i aktualnym wykorzystaniu.

Kolekcja jest cały czas powiększana i na bieżąco digitalizowana, dzięki czemu mogą być cyklicznie zamieszczane aktualizacje „Wirtualnego Muzeum MOJE WIATRAKI” w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej - <http://www.wbc.poznan.pl/publication/251856>

Według stanu na marzec 2020 r. publikacja łącznie liczyła ponad 5.200 stron (slajdów).

Co ciekawe W. Szkopek wciąż zbiera informacje źródłowe na temat kolejnych wiatraków przedstawianych na zdjęciach i pocztówkach. Są to informacje najczęściej zebrane od świadków, a praca dokumentacyjna kolekcjonera jest być może ostatnią szansą na ich uwiecznienie. Warto dodać, że w omawianej kolekcji znajduje się też co najmniej kilkadziesiąt unikatowych fotografii młynów wietrznych, które dziś już nie istnieją. Trzeba też podkreślić, że dalszych kilkadziesiąt wiatraków uwiecznionych na fotografiach jest obecnie w słabym stanie technicznym, czy wręcz w ruinie. Zdjęcia te są być może ostatnimi śladami ich istnienia.

Do 2013 roku W. Szkopek był członkiem Stowarzyszenia Wielkopolskie Wiatraki.

Od lutego 2017 r. publikacja „Kolekcja MOJE WIATRAKI Wirtualne Muzeum” jest dostępna w Internecie na stronie Wiesława Szkopka -www.e-mojewiatraki.com-. Według stanu na 03.2020 r. stronę odwiedzono ponad 43 tysięcy razy.

marzec 2020 r.

dr hab. Magdalena Biniś-Szkopek, prof. UAM